

puro, & conscientia bona, & fide non ficta: & certe de actu charitatis intelligit S. Paulum Angelicus 2. 2. q. 184. a. 3. in corp.

210. Respondent 2. Bajum locutum esse de charitate perfecta, hoc est, de valde intensa: sed hoc non est verum, ut patet ex ejus explicatione, citata n. 209. ubi in catechumenis admittit charitatem tantum inchoatam, quam in propositione 31. jam dixerat esse perfectam, licet dein in sua explicatione videatur, errorem illum correxisse. Dein, ut habet Francolinus de dolore ad sacram. necess. l. 2. c. 1. n. 7. Bajus restatus est, se nomine perfectæ charitatis tantum intellexisse extensivè perfectam, hoc est, amorem super omnia, non autem intensivè perfectam, seu amorem valde intensum.

Sed replicant. Saltem ideo Bajus damnatus fuit; quia ejus propositiones poterant etiam accipi de charitate intensa. At contra est. Propositiones ejus fuere damnatae; quia charitas perfecta simpliciter talis, seu qua lex impletur, non potest stare cum peccato; neque enim, quando Pontifex damnat propositionem dicentem: *Charitas perfecta potest stare cum peccato*: tantum vult docere, quod charitas valde intensa non possit stare cum peccato; alias possent damnationes similes semper eludi, dicendo, Pontificem tantum damnare hanc, vel illam propositionem, si hæc, vel alia prædicata restringentia, subintelligantur, e. g. gaudium filij de morte parentis, ob pinguem hæreditatem esse tunc tantum illicitum, si sit valde intensum: quod nemo audebit dicere.

211. Dicunt, charitatem non esse perfectam, si non sit intensa: Idque probat Le Drou ex S. Thoma 2. 2. q. 184. a. 3. ad 2. ubi ait: *Est autem infimus Divina dilectionis gradus, ut nihil supra eum, aut contra eum, aut equaliter et diligatur*: atqui charitas in infimo gradu non est perfecta: ergo. Sed contra. Alia est perfectio charitatis accidentalis, alia essentialis. Infimus gradus charitatis jam est perfectus perfectione essentiali, de qua loquuntur Pontifices, quamvis non sit perfectus accidentaliter intentione: sic infimus homo est in essentiali ratione animalitatis, & rationalitatis perfectus, quamvis accidentales perfectiones innumere ei deficiant.

Hanc ipsam distinctionem innuit S. Doctor n. cit. in corp. ubi dicit: *Perfectio dicitur in aliquo consistere dupliciter: uno modo per se, & essentialiter: alio modo secundario, & accidentaliter*. Similiter, quando S. Augustinus de natur. & grat. c. 70. vel etiam alii, videntur dicere, quod charitas inchoata non sit perfecta, etiam intelligendi sunt de perfectione accidentali; nam charitatem inchoatam vocat S. Augustinus inchoatam etiam justitiam, hoc est, justificationem, qua dein scilicet magis perficitur, seu augetur: vel aliquando fortè intelligendi sunt de charitate, non

formaliter tali, sed tantum participativè juxta dicta n. 150.

212. Respondent 3. Bajum nunquam admisisse, charitatem justificare, saltem nunquam extra casum necessitatis: se autem id aliquando admittit, ut patet ex n. 203. Contra est. Bajus damnatus fuit, non ideo, quod asseruerit, charitatem nunquam justificare: sed ideo; quia docuit, eam aliquando non justificare, seu, quia negavit, eam semper justificare, ut patet ex damnatione propositionis 31. citata n. 208. nam si vel semel aliquis per contritionem perfectam non justificaretur, jam staret charitas sine remissione peccati. Dein Bajus in propositione 32. iterum citata n. 208. tantum dicit, charitatem perfectam non semper esse conjunctam cum remissione peccatorum: ergo nequit probari, quod nunquam admiserit charitatem justificare. Ulterioribus rationibus, & auctoritatibus, à nobis adductæ, & quibus etiam fuere moti Pontifices, ad eas propositiones damnandas, probant, non tantum in aliquo particulari casu, sed universaliter, & semper, remitti peccata gravia per contritionem perfectam.

213. Respondent 4. cum Illustrissimo Le Drou disseri. 4. c. 1. sub finem, quod Bajus erraverit in hoc, quod dixerit, charitatem ex corde puro posse stare cum peccato; eum tamen cor purum sicidem, ac cor, in quo habitat Spiritus S. adeoque charitas ex corde puro præsupponat jam cor purum, seu Spiritum S. inhabitantem. Contra est 1. Si hoc intellexisset Bajus, manifestè sibi ipsi contradixisset, dicendo charitatem ex corde puro; hoc est, per Spiritum S. justificato procedentem, posse stare cum peccato, quod utique esse deberet in eodem corde, seu voluntate. 2. Hac ratione neque intensissima charitas, à peccatore elicitæ, esset de corde puro, seu justificativa, esset plures saltem adversarii non volunt, Bajum sensisse. 3. Sic charitas justificativa, semper præsupponeret jam justificationem, & nunquam primò efficeret, quod utique is auctor nunquam cogitavit. Quare ex corde puro tantum significat, ex corde sincero, & omnem affectum malum, hic & nunc, excludente, atque per ipsum actum charitatis à peccatis purificato: quod ultimum, seu quod per actum charitatis cor à peccatis purificetur, cum Bajus negaverit, ideo damnatus est.

214. Respondent 5. in peccato dari duo, scilicet averisionem à Deo, & reatum pœnæ æternæ: illam tolli per contritionem, non verò istum; hinc contritionem asserre quandam vitam imperfectam: plenam autem vivificationem haberi per absolutionem. Sed contra est. Culpa gravis, seu macula habitualis, & pœna æterna, simul tolluntur, ut docet Tridentinum sess. 6. c. 14. dicens de pœna æterna: *Quæ, vel sacramento, vel sacramenti voto, una cum culpa remittitur*. Si autem vellent adversarii, tantum tolli averisionem actualem, non verò maculam habitualem, aut culpam, non plus tri-

tribuerent hæc in re contritioni, quam cuiuslibet actui infimæ attritionis, etiam naturalis, imò somno, quo actualis averio abrumptur: insuper rationes nostræ evincunt, tolli etiam culpam. Neque dicant, per sola sacramenta applicari nobis merita Christi, quæ sola sufficiunt ad delenda peccata; nam applicantur eadem merita nobis etiam per actus virtutum, sed aliter, ac aliter; quia tandem omnis justificatio nostra per Christum est.

215. Respondent 6. SS. Patres dicere, contritionem delere peccata; quia in futuro debilib, scilicet in articulo mortis: nunc autem disponit ad remissionem, eo articulo recipiendam. Contra est. Verba de præfenti non debent absque ulla necessitate torqueri ad sensum de futuro: certè, quia *Ezech. 33. v. 12.* dicitur: *Et justus non poterit vivere in justitia sua, iniquitatemque die peccaverit*: omnes inferunt, statim per peccatum tolli gratiam: ergo etiam, quia *ibidem* dicitur: *Impietas impii non nocet ei, in quacunque die conversus fuerit ab impietate sua* (intellige per contritionem perfectam) inferendum est, statim etiam culpam remitti.

Accedit, quod aliter non possent à contritio recipi sacramenta vivorum, nec indulgentia acquiri; nec enim dici potest, ut fors adversarii vellent, vim precum, pro indulgentiis in statu peccati futurum, suscipi, & dein in articulo mortis reviviscere, ac fructum asserere; hoc enim in primis est contra communissimam persuasionem omnium: dein sic etiam, qui non contritus eas preces funderet, si in articulo mortis contereretur, indulgentias omnes reciperet: quod est prorsus incredibile.

216. Respondet 7. Castoriensis, contritioni à Concilio tantum attribui remissionem peccatorum, ut includenti votum sacramenti, adeoque exclusionem peccati tribuendam simul contritioni, & sacramento: & licet gratia remissiva peccati detur ante actualem susceptionem sacramenti, tamen conferri vi sacramenti: sicut scilicet gratia antiquis Patribus data est, ante meritum Christi actu existentia, atramen vi illorum meritum. Sed contra. Lata est disparitas inter merita Christi, & sacramentum pœnitentiæ, in ordine ad gratiæ collationem. Merita Christi, ut prævisa absolute futura, causabant illam gratiam: non ita sacramentum in voto; quia gratia causatur à contritione, tanquam voto sacramenti, est istud non praveidetur realiter aliquando exiturum; aliis, qui non possent amplius confiteri, non possent per contritionem, nec in articulo mortis justificari, quod nec adversarii videntur admittere.

217. Unde conferri gratiam ob sacramenti votum, in contritione inclusum, tantum significat, quod, quamvis elicitæ contritione mox remittantur peccata, tamen ad ipsam contritionem requiratur, ut quis ex amore Dei habeat votum, seu volunta-

tem, omnia, quæ Deus ab ipso exigit, præstandi, atque aded etiam confessionem peragendi: & hinc post acceptam gratiam, & remissionem peccatorum, maneat adhuc obligatio, ea confitendi, cui obligationi satisfaciendi votum, seu positum, est ipsa contritio: quodsi quis tamen id votum exequi nequeat, non imputatur ei ommissio necessaria. Quare ea justificatio, non tam sacramento, quam voto sacramenti, seu ipsi contritioni, est tribuenda, quæ non sacramentum, sed votum sacramenti includit: & hinc vi contritionis confertur gratia, ex opere operantis, seu ex vi dispositionis congruæ, cui annexa est promissio Divina de gratia conferenda: non verò confertur ex opere operato.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

218. **O**B. 1. Christus Joann. 14. v. 23. ait: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diligit eum, & ad eum veniemus*: ergo diligentes Deum tantum in futurum promittitur dilectio Dei: ergo non statim remittitur eis peccatum. Resp. quomodo ergo illud Proverb. 8. v. 17. de præfenti dicitur: *Ego diligentes me diligo*: verum erit? Dein Joann. 14. non tantum sermo est de peccatoribus, sed saltem etiam de aliis, ante peccatum commissam Deum diligentes: tum etiam isti non statim diliguntur à Deo?

In forma. dist. 1. conf. promittitur in futurum dilectio Dei, vi cujus diligentes tantum ponantur in statu gratiæ, & amicitia. neg. conf. vi cujus ponantur in statu gloria. conc. 1. & neg. 2. conf. Ut observat Bellarminus tom. 3. contrav. 4. de pœnit. l. 2. c. 14. non explicatur ibi ordo justificationis, sed glorificationis: quod colligitur apertius ex verbis Christi Domini præcedentibus eod. cap. 14. Joann. v. 21. *Qui autem diligit me, diligitur à Patre meo: & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum*: quod scilicet fiet in gloria, quando videbimus eum, sicuti est 1. Joann. 3. v. 2. Et icè quoque hunc textum explicat S. Augustinus tract. 75. in Joann. in fine dicens: *Ad hoc dixit: Diligam eum, ad quod sequitur: Et manifestabo ei me ipsum... ad hoc diligam, ut manifestem... tunc ad hoc diligit, ut videamus, & ipsa visione mercedem fidei capiamus*.

219. Ob. 2. S. Magdalena, est perfecta contrita, non fuit tamen à peccatis statim liberata: ergo. prob. ant. Luc. 7. postquam jam aliquo tempore contritio præcessit, primum ei Christus dicit v. 48. *Remittuntur tibi peccata*: ergo. Confir. S. Augustinus homil. 23. inter 50. c. 2. de S. Magdalena, seu peccatrice Evangelica, ait: *Accessit autem ad Dominum immunda, ut rediret munda: accessit egra, ut redires sa-*

na: sed, dum accessit ad Dominum, jam fuit contrita: ergo ut contrita adhuc fuit immunda. Resp. 1. Si contritio S. Magdalene (de qua ipse Christus Dominus dixit: *Luc 7. v. 47. Dilixit multum*) non fuit sufficienter intenta, qualem tandem adversarii requirent?

Resp. 2. neg. ant. ad prob. neg. conf. Christus *cod. cap.* bis eadem verba protulit: *v. 47. Simonem alloquens dixit: Remittuntur ei peccata multa. & v. 48. alloquens S. Magdalenam dixit: Remittuntur tibi peccata:* ergo ex eo, quod verba illa sint dicta in tempore presentis, non inferitur, tunc primum remissa fuisse peccata; alias, vel priora, vel posteriora essent falsa. Quare, vel ea verba con significant totum tempus, moraliter tunc presentis, quo S. Magdalena dolere, flere, & amare cepit: vel significant tantum declarationem remissionis prius jam factae: sicut etiam quando Christus *Marci 5. v. 34.* dixit mulieri, jam sanata a fluxu sanguinis: *Esse sana a plaga tua:* declaravit, vel confirmavit beneficium, jam prius factum. vide *Bellarminum tom. 3. controu. 4. de penit. l. 2. c. 14.* Potest etiam dici, ea peccata S. Magdalene bis esse remissa: sicut scilicet aliquis potest bis a sacerdote absolvi ab iisdem peccatis.

220. Ad confirm. dist. min. S. Magdalena jam fuit contrita, dum accessit ad Dominum corpore, om. mi. dum accessit mente, seu prima dispositione ad penitentiam, neg. min. & conf. Omitto, quod S. Magdalena jam fuerit perfecte contrita, dum cepit accedere corporaliter ad Christum; si enim quis diceret, eam tunc ab initio adhuc fuisse tantum attritam, ac sensum pervenisse ad contritionem, atque amorem charitatis perfectum, non video, quomodo posset impugnari: & de initio illo accessus ad Christum potest S. Augustinus explicari.

Probabilius tamen S. Augustinus intelligendus est, non de accessu corporali, sed de accessu S. Magdalene spirituali per fidem. Scilicet, antequam haberet perfectam charitatem, erat immunda, & agra: postquam autem ad Christum per motum charitatis pervenit, rediit sana. Et in hoc sensu idem S. Doctor *tr. 48. in Joan.* loquitur de Judaeis, nolentibus accedere ad Christum: *Hymis erat, & frigidis erant; ad illum enim Divinum ignem accedere pigri erant: si accedere est credere: qui credit, accedit: qui negat, recedit: non movetur anima pedibus, sed affectibus.*

Dices 1. S. Augustinus dicit *cit. homil. 23.* S. Magdalenam adhuc immundam fuisse, cum jam physice esset apud Christum, imo cum jam lavasset pedes; nam ait: *Hac enim non debuit permitti facere in pedibus mundis mulier immunda:* ergo. Resp. S. Augustinum per haec verba tantum explicare, quid cogitaverit phariseus, non quid revera fuerit: vel tantum exponere, qualis S. Magdalena fuerit in oculis, & aestimatione hominum, non qualis in oculis Dei: Et sane, ut jam dictum, si contritio intensa

firma S. Magdalene non delevit peccata, nulla amplius erit assignabilis; quae delevit illa extra sacramentum, in forma neg. conf. seq.

Dices 2. S. Augustinus postea primum, seu post verba modo adducta, dicit, S. Magdalenam accessisse immundam: ergo loquitur de accessu corporali. Resp. neg. conf. quam non video, quomodo rite inferant adversarii; potuit enim S. Augustinus in conatione utique uti sensu verborum, vel morali, vel literali pro libitu. Dices 3. S. Augustinus loquitur in sensu literali de reditu S. Magdalene: ergo etiam de accessu, ant. videtur clarum; alias reditus a Christo significaret desertionem fidei in Christum, vel aversionem ab eo; qua ratione utique non rediisset munda, prob. conf. in eodem contextu servari debet idem sensus: ergo. Resp. neg. conf. nam S. Augustinus est valde familiaris, transire a sensu literali ad mysticum, seu moralem, praesertim si hic ad ejus finem aequè fervit, ut fit in hoc casu: quin id in hac ipsa *homilia 23. ex 50. c. 3.* aperte facit, ubi, cum literali in sensu dixisset: *Ne gratis apud eum phariseum panem comederet:* in sensu mystico subjungit: *Ipsam palcentem esuribat:* addit iterum literaliter: *Ipsam emendare:* & mox iterum mystice: *Ipsam manducare, ipsam in suum corpus trahere volebat:* unde ad prob. neg. ant. universaliter sumptum.

221. Ob. 3. Filius prodigus jam prius elicit contritionem, quando in se reveris dixit *Luc. 15. v. 18. Pater peccavi:* & tamen primum postea asserit stolam nova, seu vestis gratiae: ergo contritio eam non asserit. Resp. Sicut Christus Dominus (ut observat Maldonatus in *Luc. 15. v. 25.*) in parabolis saepius non tantum ponit sola profusa necessaria, sed alia etiam complementa, ad ornatum parabolae: ita etiam videtur saepe voluisse, non omnia dicere in rigore Theologico, secundum ordinem prioritatis, & posterioritatis: seu in sua narratione rigidum ordinem non attendere. Dein potius parabola est pro nobis; initio enim filius prodigus nondum dixerat, sed tantum statuerat dicere: *Pater peccavi:* sive statuerat, elicere contritionem, quae est doctrina S. Augustini *l. 2. quae. Evangel. c. 33.* sic scribitis: *Cetera verba sunt penitentiam meditantis in confessione peccati, nondum tamen agentis; non enim jam dicit patri, sed diciturum se esse promittit, cum venerit.* Quia autem in via id dixit, & contritionem elicit, hinc pater mox *oculatus est eum. v. 20.* an non enim oculum est igne amoris, & receptionis in gratiam?

Itaque stola prima significat quidem aliquam gratiam, juxta interpretationem communem: non tamen necessariò, praesertim hoc loco, significat primam gratiam, ita ut nulla gratia prius fuerit prodigo collata: sed potest significare augmentum gratiae: quia cerè oculum jam prius datum significat, juxta communem interpretum, non minus aliquam gratiam, quam stola prima: vel potest etiam dici, per hanc stolam, tanquam per

per secundum symbolum, significatam iterum fuisse gratiam prius collatam; Christus autem non omnia symbola eo ordine, quo gratia fuit collata, explicasse: sic etiam annulus significat collatum Spiritum S. seu gratiam ejus, qui tamen post stolam primam datus dicitur, in forma neg. ant. nam, vel filius prodigus non elicit prius contritionem, vel jam prius fuit collata gratia, & stola prima significavit gratiae augmentum: aut a Christo tantum adducta fuit, ut signum quidem gratiae, sed jam prius collatae, sicut ab eodem adductus est annulus.

Equidem S. Augustinus *cit. l. 2. quaestio. Evangel. c. 33.* hanc parabolam paulò aliter explicat; non enim eam exponit de justificatione particularis ejusdem impii, sed de justificatione gentilium, quos per prodigum, seu juniorem filium, ait, intelligi, respectu Judaeorum, quos intelligit per filium natum a more murmurantem: sed nil ibi ponit contrarium nostrae doctrinae; quamvis enim per oculum non intelligat gratiam, sed aliquam consolationem, & animationem internam, (sicut per amplexum, quo pater cecidit super collum, mystice intelligit incarnationem filii Dei) tamen eo ipso, quod negat, filium illum jam prius elicit contritionem, nobis minime opponitur.

222. Ob. 4. S. Paulus in sua conversione fuit perfecte contritus: & tamen *Act. 22. v. 16.* ei dicit Ananias: *Exurge, & baptizare, & ablue peccata tua:* ergo ista nondum erant remissa per contritionem. Resp. neg. conf. Ut *Bellarminus tom. 3. controu. 4. de penit. l. 2. c. 14.* observat, potuit Ananias ignorare Pauli contritionem: potuit quoque hortari Paulum, etiam perfectissime contritum, ad ablucanda ulterius peccata, juxta *psal. 50. v. 4.* *Amplius lava me ab iniquitate mea:* scilicet a reatu poenae, vel a propensionibus malis, quae etiam magis lavari, vel sanari poterant per gratiam: potuit insuper lotioni invisibili velle addere visibilem: quae praesertim necessaria erat ex praecepto: potuit tandem etiam altera vice velle lavare, ut *superius n. 219.* diximus, posse aliquem ab iisdem peccatis bis absolvi.

223. Ob. 5. S. Augustinus *tr. 13. in Joan. ante medium.* ait: *Quantumcunque enim catechumenus proficiat, adhuc sarcinam iniquitatis suae portat: non illi dimittitur, nisi cum venerit ad baptismum:* ergo contritio non justificat ante baptismum: ergo neque ante penitentiam; quia est paratio. Resp. neg. conf. S. Augustinus non loquitur de catechumeno, proficiente in amore Dei, seu charitate, ita, ut habeat perfectam contritionem: sed de proficiente tantum in aliis virtutibus acquiritis, quae possunt stare cum peccato (e. g. continentia, patientia &c. quae ibi enumerantur) dum interim culpabiliter negligit, imò contemnit baptismum, atque per hoc peccat: & taliternon dimittitur peccatum ante baptismum; quia non habet contritionem,

Quod autem de tali loquatur S. Doctor, facile probatur; quia ante verba obiecta immediate sic habet: *Nequis arrogans; eoque habet abundantiam alicujus gratiae, dedignetur baptizari baptismo Domini, & paulò antè: Quia multi contempturi erant baptismum; eoque jam majore gratia praediti viderentur, quam viderent alios fideles. ... ille catechumenus posset dicere in corde suo: quid mihi opus est, baptismum accipere, ut hoc habeam, quod & iste, quo jam melior sum?* Addit ibi S. Augustinus, non carere talem catechumenum pressuris peccatorum; quod rectè exponitur, dicendo, eum non carere miseris peccatorum; quia, ut jam dictum, non loquitur S. Doctor de catechumeno perfecte contrito: vel potest exponi, dicendo, catechumenum non carere obligationibus, ex peccato relictis, inter quas etiam est obligatio recipiendi baptismum.

224. Ob. 6. S. Ambrosius *de initiatione c. 4.* dicit de catechumeno: *Nisi baptizatus fuerit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, remissionem non potest accipere peccatorum.* Item S. Cyrillus Hierosolymitanus *catechesi mystagogica 1.* ait: *Iste verò impudens improbitatis princeps demon ad ipsas usque salutaris undas se sequebatur: ille Pharaon in mari submersus est: iste in aqua salutis suffocatur.* & S. Bernardus *epistol. 77. seu potius tractatu ad Hugonem de S. Victore, de quaestione ab ipso proposita c. 2. ait: Si ante exitum resipuerit, & voluerit, & petierit baptizari, sed mortis praecipitatus articulo forte obtinere nequeverit, dum non desit fides recta, spes pia, charitas sincera, propitius mihi sit Deus; quia hinc ego ob solam aquam, si defuerit, nequaquam omnino possum desperare salutem. ... si aquam non contempserit, sed sola (ut dixi) prohibeat impossibilitas: ergo contritio non justificat, saltem, nisi mors, vel alia vis inevitabilis, seu impossibilitas, ipsum sacramentulum impediat.*

Resp. neg. conf. S. Ambrosius tantum dicit, quod non sufficiat fides catechumeno, sed quod etiam ei sit necessarius baptismus, & hoc per se est verum: nihil autem ibi habet de catechumeno contrito, vel baptismo flaminis mundato: imò, cum S. Ambrosius in *coactione de obitu Valentiniani* dicat, eum imperatorem, ante baptismum mortuum, tamen salvatum, & caelo cum fratre Gratiano receptum esse, utique admittit, aliquando remissionem recipi ante actuale baptismum. S. Cyrillus etiam loquitur de eo, quod ordinariè fit, seu quod per se, & frequenter fit, quod scilicet fluminis baptismus sit necessarius; cum non semper habeant catechumeni baptismum flaminis. Potest etiam dici, demonem sequi adhuc catechumenum tentando, infestando &c. quia habet adhuc majorem potestatem in hominem necdum realiter aqua baptismi ablutum. S. Bernardus *eo loco* refutat eos, qui dicebant, nec in mor.

morte sufficere baptismum flaminis : docet tamen insuper , quod baptismus actu debet recipi , si non mors , aut alia vis invincibilis , seu impossibilitas obstat : quod autem contritio non iustificet ante baptismum , nullatenus dicitur : imò longe clarius ex illa epistola , seu tractatu , elucet oppositum .

225. Ob. 7. S. Thomas 3. p. q. 72. a. 7. ad 2. de sacramento confirmationis ait : *Si etiam non perfecte contritus accedat , dummodo non sitis accedat , per gratiam collatam in hoc sacramento consequetur remissionem peccatorum* : ergo contritio sola non iustificat. Confir. 1. Idem S. Thomas vult , quod contritio præcedat tempore justificationem : ergo non conjungitur cum illa. Confir. 2. Rursus Angelicus 3. p. q. 84. a. 5. ad 2. ait : *Charitas , fides , & misericordia non liberant hominem à peccato sine penitentia* : ergo sola contritio non iustificat. Resp. dist. conf. contritio imperfecta , seu attritio sola , non iustificat. conc. conf. contritio perfecta non iustificat. neg. conf. Agit ibi S. Doctor de sacramentis rivorum , docetque confirmationem posse per accedens primam gratiam conferre , scilicet homini non perfecte contrito , sed tantum attrito : patet hoc ex ipsi verbis non perfecte contritus .

Ad 1. confir. fertur eadem distinctio. De contritione autem perfecta in supplemento S. Doctoris q. 5. a. 3. in corp. sic habetur : *Quantumcumque parvus sit dolor , dummodo ad contritionis rationem sufficiat , omnem culpam delet*. Equidem scio , ibi S. Doctor dolorem dicere , dolorem contritionis non debere esse magnum in sensu : sed ex hoc ipso colligitur , non debere esse intentum ; quia intentio , ordinariè saltem , in homine redundat in sensum . Dein S. Doctor dolorem tam parvum , ut non sufficiat ad contritionem , ibidem ait esse , non illum , qui non est intentus , sed illum , qui non est appreciativè magnus , seu maximus , sive qui non est ex charitate , Deum super omnia amante , & peccatum super omnia detestante , prout nempe charitas debet Deum amare , & peccatum detestari ; sic enim ait de dolore cit. a. 3. in corp. *Elic potest esse adeo parvus , quod non sufficiat ad rationem contritionis , ut , si minus displiceret ei peccatum , quam debent displicere separatio à fine , scilicet ultimo*.

226. Sic etiam , quando in eod. supplemento q. 3. a. 1. in corp. ait : *Dolor in contritione excedit omnes alios dolores* : per hæc verba aliud non intelligit , quam dolorem illum debere omnes alios excedere in appreciatione , seu debere esse maximum appreciativè , quem terminum explicabimus inferius n. 267. nam S. Doctor ait , debere congrito tantum displicere peccatum , quantum ei placet ultimus finis , & addit : *Finis autem ultimus super omnia placet ; cum omnia propter ipsum desiderantur : & ideo peccatum , quod à fine ultimo avertit , super omnia displicere debet* : quæ clarè significant appreciationem , seu estimationem

super omnia , minimè autem intensivè .

Similiter de appreciatione intelligendus est S. Doctor , quando in eod. supplemento q. 5. a. 3. in corp. ait : *Amor potest esse ita remissus , quod non sufficiat ad rationem charitatis* ; hoc enim non potest accipi de remissione opposita intentioni (nam quilibet amor Dei super omnia , quantumvis remissus , est actus charitatis , adeoque sufficit ad rationem charitatis) sed de remissione opposita appreciationi , quando scilicet non est amor super omnia , qualem adstruit Pallavicinus , citatus n. 176. Ex hucusque dictis solvuntur etiam ea , quæ obliuntur ex Angelico in 4. dist. 17. q. 2. a. 5. quæstione . 3. ubi fertur eadem verba habentur , quæ habentur in supplemento q. 5. a. 3. in corp.

227. Ad 2. confir. neg. conf. nam ipsa contritio est penitentia , & non tantum est actus charitatis qualiscunque ; unde , si etiam actus purus charitatis non iustificaret , (quod tamen S. Doctor non vult) tamen iustificaret contritio . Rursus S. Doctor ibi agit de sacramento penitentiae , adeoque potest dici , eum velle , quod actus purus charitatis non iustificet vi sacramenti ; quia , si non simul detur dolor , sacramentum est invalidum .

Tandem S. Doctor ibi docet , sacramentum esse necessarium omnibus post lapsum : & intelligit sacramentum in voto ; quia comparat illud baptismum , qui in voto sufficit ; quare tantum vult dicere , charitatem non ita liberare hominem à peccato , ut non remaneat obligatio istud confitendi , vel etiam alia obligationes implenda per se , si quis non per accidens excusetur . Non autem vult S. Doctor dicere , quod nullus actus charitatis sine sacramento iustificet ; alias nec contritio intensissima iustificaret , quod esset plus dicere , quam dicit propositio 71. Basi damnata , quam vide n. 208. essetque etiam contra sententiam adversariorum , & claram mentem S. Doctoris , citati n. 225.

228. Ob. 8. ex Sylvio. Scotus in 4. dist. 19. q. 2. §. Ad questionem docet , sacramentum penitentiae significare , non tantum remissionem præteritam , sed etiam præsentem : ergo contritio non iustificat . Confir. Cajetanus in summa verbo contritio , docet , contritionem non semper conjungi cum remissione peccatorum : ergo . Resp. neg. conf. Scotus in 4. dist. 19. sic ait : *Ante usum clavium per solam contritionem , & propositum confitendi , remittitur peccatum secundum Augustinum . & cit. dist. 19. q. 2. §. Ad questionem . tantum docet , quod sacramentum possit recipi cum attritione , non sufficiente ad justificationem sine sacramento : quam sententiam superius fusè defendimus : & cujus ratio etiam est , quod sacramentum penitentiae significet etiam præsentem remissionem peccatorum . Ad confir. dist. ant. Cajetanus docet , contritionem tantum naturalem , non semper conjun-*

gi

gi cum remissione peccatorum . conc. ant. supernaturalem . neg. ant. & conf. Verba Cajetani sunt : *Vera contritio dupliciter inveniri potest , scilicet formata , vel informis , hoc est , cum gratia , & charitate Jesu Christi , & sine illa* : sensus autem horum verborum , & sententia Cajetani , delumenda est ex tom. 1. opuscul. tr. 4. q. 1. ubi ex professo hanc questionem tractat , docetque , posse dolorem ex amore Dei super omnia esse naturalem , vel supernaturalem : illum esse informem , consequenter inefficacem , qui etiam possit vocari aliquo modo attritio : hunc verò , id est , supernaturalem , esse formatum charitate , ideoque esse contritionem , & justificationem .

229. Quod autem loquatur de contritione naturali , eamque vocet informem , & contra contritionem supernaturalem vocet formatam , inferretur ex eo , quod præcisè ideo neget , omnem contritionem esse formatam , & conjunctam cum gratia ; quia alias seipsum , nos esse in gratia ; cum experimentaliter sciamus , nos elicere amorem Dei super omnia , & detestationem peccati super omnia : adeoque , ne sciamus , nos esse in gratia , debeamus nescire , quod contritio nostra sit formata , seu elicit ex gratia , sive , quod sit supernaturalis . Addit Cajetanus , cum dolorem , qui prius erat naturalis , & informis , seu elicitus ex viribus nature , posse postea oriri , vel elici , ex viribus gratiæ , ac fieri formatum : & in hoc sensu attritionem posse fieri contritionem : quæ , quamvis admittenda non sint , tamen adversariis non patrocinantur . videatur Lugo de penit. disp. 5. sec. 8. n. 117.

Noto tandem , illustrissimum Le Drou de contritione dissert. 4. c. 1. citare Cajetanum tom. 1. opuscul. tr. 4. q. 2. dicentem , quasi commune dictum , seu proloquium esse , quod contritio , & attritio differunt secundum magis , & minus . Ac Cajetanus loco citato ea verba non dicit ex mente sua : sed tantum ea sibi objicit , & infra responder explicando , in quo sensu illud dictum verum , & accipiendum sit , atque sic ait : *Unde nec est verum contritionem , & attritionem differre secundum magis , & minus in eadem specie , licet sit verum secundum magis , & minus , in diversis speciebus : sicut album habet magis de luce , quam viride*.

230. Ob. 9. Si contritio iustificat ante sacramentum , non est , cur postea debeamus , peccata , per contritionem jam remissa , confiteri : hoc dici non potest : ergo . Confir. 1. Ante assumptionem SS. Eucharistiæ non sufficit contritio , sed requirit confessio : ergo signum est , quod contritio non afferat statum gratiæ . Confir. 2. Non posset amplius à sacro iudice solvi , vel ligari is , qui , dum confiteretur peccatum , haberet contritionem perfectam : hoc dici non potest : ergo . Resp. retorqueo argumentum . Si quis ex invincibili oblivione omisit in confessione peccatum , ab eo absolvitur : & tamen , si postea ejus record-

detur , debet illud confiteri , & quidem ante communionem adhuc , si id ante istam ipsi incidat .

Resp. 2. neg. ma. Ex Tridentino sess. 14. c. 5. habemus , institutam etiam esse à Domino integram peccatorum confessionem , & omnibus post baptismum lapsis jure Divino necessariam existere . Hinc ex eadem Synodo sess. 14. c. 4. contritio includit votum sacramenti , seu confessionis postea faciendæ , si fieri possit . Dein S. Thomas in supplemento q. 1. a. 1. ad 3. rectè ait : *Quamvis possit tota pena per contritionem dimitti , tamen adhuc necessaria est confessio , & satisfactio ; tum quia homo non potest esse certus de sua contritione , quod fuerit ad totum tollendam sufficiens ; tum , quia confessio , & satisfactio , sunt in præcepto* . Accedit , quod in sacramentis recipiatur nova gratia ex opere operato : simul etiam , si non tota pena , saltem pars penæ temporalis residuæ , remittatur .

231. Ubi etiam incidenter noto , quod , si quis per purum amorem Dei fuisset iustificatus ; eoque per accidens , immemor peccatorum suorum , talem eliciisset , postea tamen teneretur confiteri , & , si non posset confiteri , teneretur formalem aliquem dolorem elicere ; quia in hac providentia per se non remittitur peccatum sine formali dolore , ut docet Tridentinum sess. 14. c. 4. dicens : *Fuit autem quovis tempore , ad impetrandam veniam peccatorum , hic contritionis motus necessarius* : quæ verba saltem intelligi debent de eo , quod per se requiritur : quamvis , invincibiliter immemor peccatorum , per accidens per solum amorem salvaretur . Putat tamen Gormaz de penitentia n. 261. Deum semper excitatum in tali homine memoriam peccati , ut formaliter doleat . videatur hic auctor de penit. n. 261. & n. 273. & 274. item Layman l. 5. de 6. c. 3. n. 4. Scilicet purus amor Dei in tali homine est votum , vel confessionis , vel casu , quo impossibilis sit confessio , est votum contritionis , sicut ipsa contritio est votum sacramenti .

232. Ad 1. confir. neg. conf. Dignitas mysterij Eucharistici exigit , ut modo securiori procuremus statum gratiæ , adeoque obeundo ipsam confessionem . Quod autem is , qui jam confessus est , sed alicujus gravis peccati sive oblitus , debeatur iterum , si potest , ante communionem confiteri , delimitur ex praxi universali Ecclesiæ , quæ est indicium , ita velle Christum Dominum : & hujus voluntas debet esse pro omni ratione . Ad 2. confir. Resp. 1. Etiam perfecte contritus non posset ligari , potest tamen ligari alius , confitens tantum attritus . Resp. 2. Etiam perfecte contritus potest ligari ; inprimis enim potest non absolvi . & quamvis hoc etiam injustè fieret , tamen validè fieret , & teneretur talis iterum confiteri . Rursus potest talis ligari , hoc est adstringi , ad subeundam penitentiam , etiam gravem , si delictum fuerit grave . Potest etiam ligari , quatenus

non

non solvantur ei vota, aut juramenta, si qua habet, vel etiam aliqua censura, quas confessarius solvere posset. vide plura apud Cornelium à Lapide in c. 10. *Matth. v. 19.* ubi plures adhuc modos adducit ligandi, quamvis non omnes conveniant cuius sacerdoti. in forma neg. ma.

237. Ob. 10. Contritio perfecta non elicitur ex motivo compensationis: ergo non tollit peccatum. prob. conseq. in humanis, qui debet alteri quatuor florenos, non tollit hoc debitum, si det illi quatuor florenos ex alio titulo, quam ex titulo iustitiae, seu ex voluntate, aut motivo compensandi debitum, e.g. non tollit debitum, si quatuor florenos donet: ergo etiam peccator non tollit debitum compensationis pro peccato, quam debet Deo, si huic det dolorem, non ex motivo compensandi debitum peccato contractum, sed ex motivo charitatis, & quasi donando. Resp. neg. conseq. ad prob. iterum neg. conseq. Homines non possunt compensare Deo injurias graves et illatas; quare ipse misericorditer promittit, se eorum iis debitis; modo homines ex titulo amoris ei offerant aliquem dolorem extra sacramentum: eum autem Deus sit fidelissimus, posito eo dolore peccatum mox remittit: non autem datur in humanis talis promissio: si autem daretur, etiam debitum, tolleretur.

ARTICULUS V.

Qualis debeat esse Contritio Justificativa.

234. Dico 1. Contritio, extra sacramentum justificativa, debet esse dolor, & detestatio peccatorum, ex amore Dei super omnia, cum proposito non peccandi de cetero. ita auctores communiter. Quod attinet ad rationem propellendi, deo dicemus inferius: quod autem contritio debeat esse dolor, ac detestatio, & quidem formalis, est communissima omnium, & sumitur ex Tridentino *sess. 14. c. 4.* ubi contritio in genere ita definitur: *Animi dolor, ac detestatio est, cum proposito non peccandi de cetero*: ergo contritio vi definitionis, adeoque vi essentiae suae, seu formaliter, habet, quod sit dolor, ac detestatio.

Accedit, quod, quando Concilia aliquem certum actum expressè ad aliquid requirunt, non debeamus dicere, quod sufficiat actus virtualiter talis, nisi habeamus gravem rationem, & auctoritatem, quae cogat ad talem expositionem; alias nunquam posset aliquid certi de requisito actu certae speciei ex Conciliis inferri; cum semper posset alius actus, utcumque virtualiter aequivalens, obtrudi: atqui talis ratio, vel auctoritas nulla profus afferri potest in oppositum nostrae sententiae: imò ratio stat pro dolore, ac detestatione formali; quia pe-

nitentia in suo conceptu involvit dolorem, ac detestationem praeteritorum malefactorum: ergo.

235. Dolor autem est affectus anxius, tristis, ac inquietus, quo animus cruciatur ob aliquod malum: & in nostro casu ob peccatum commissum: nec est tantum in parte inferiori, seu sensibili, sed in ipsa anima rationali; nam & demones, & animae separatae, verè dolent, et corporibus careant: quinvis in hominibus, corpore, atque animâ, constantibus, facile dolor animi redundet in corpus. Detestatio verò est actus fugae, vel odii, quo animus efficaciter aversatur aliquod malum, & in nostro casu peccatum diciturque odium abominabile: & liquidem versetur circa peccatum à nobis commissum, ut in contritione, dicitur retrahitio, & explicatur per haec verba: *Vellim me non peccasse.*

Quod autem contritio debeat elici ex amore Dei, probatum est à v. 128. Quod insuper amor contritionis debeat, esse amor Dei super omnia, sive appreciatio, & affirmatio Dei super omnia, docetur expressè à S. Thoma, citato *cod. n. 126.* atque ab aliis auctoribus supponitur potius, quam probetur: quia ipsa auctoritas adeo communit est magnum pro hac sententia argumentum. Probari autem potest ulterius sic. Contritio debet esse charitate perfecta: ergo debet involvere actum charitatis Theologicae: sed hic est amor Dei super omnia: ergo prob. min. actus charitatis Theologicae est ille qui impletur praecipuum charitatis: sed hic est amor Dei super omnia: ergo, min. est communis omnium; omnes enim de hoc actu explicant illud *Matth. 22. v. 37. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo &c.* Sicut autem hic dicitur, quod debeamus Deum toto corde diligere, ita etiam *Deutr. 4. v. 29.* dicitur, quod debeamus Deum toto corde per poenitentiam querere: *Invenies eum, si tamen toto corde quaesieris, & tota tribulatione anima tua.*

236. Confirm. 1. Actus charitatis Theologicae est actus amicitiae, volens adimplere leges amicitiae, quae est inter Deum, & hominem: atqui leges hujus amicitiae exigunt, ut Deus omnibus praeferatur: & si aliquid ei praeferatur per grave peccatum, tolleretur ea amicitia: ergo. Nec dicas, ad amicitiam cum Deo tantum requiri, ut Deus non positive alicui rei postponatur: non autem requirit, ut positive omnibus praeferatur; licet enim hoc non requiratur in iusto ad perseverandum in amicitia (quia hic non semper debet Deum amare) tamen requiritur in peccatore ad renovandam amicitiam, ut omnes fatentur: ergo. Confirm. 2. Actus contritionis ex S. Thoma in *supplemento q. 3. a. 1. in corp.* est dolor excedens omnes alios dolores: sed hos non excedit in intentione, ut infra probabimus: ergo debet eos excedere in appreciatione, seu debet esse dolor appreciatiue summus, sive debet esse amor Dei super omnia: ergo. Unde, si el-

set tantum talis amor, qualem descripsimus n. 115, non esset sufficiens ad perfectam contritionem.

237. Dico 2. Actus contritionis justificativus debet esse intrinsecè supernaturalis. ita communis Theologorum cum Suarez *tom. 2. in 3. p. d. sp. 3. sec. 6. n. 1.* Prop. Actus poenitentiae, conducentis ad justificationem, in genere sumptus, adeoque etiam contritio, non potest elici sine gratia; & inspiratione Spiritus S. ergo non potest elici viribus solius naturae, adeoque est supernaturalis: aut habetur ex Tridentino, quod *sess. 6. can. 3.* ita definit: *Siquis dixerit, sine praeviente Spiritus S. inspiratione, atque ejus adjutorio, hominem credere, sperare, diligere, aut poenitere posse, sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur, anathema sit.*

Confirm. 1. Dispositio ad justificationem hominis non potest esse actus tantum naturalis; hoc enim negant omnes Theologi, disputantes contra Pelagianos: atqui contritio est dispositio ad justificationem: ergo. Confirm. 2. Innocentius XI. damnavit hanc propositionem 57. *Probabile est, sufficere attritionem naturalem modo honestam*: loquitur autem de attritione intra sacramentum, ut colligitur ex propositionibus adjunctis: atqui, si attritio naturalis non sufficit intra sacramentum, contritio naturalis non sufficit extra sacramentum: ergo.

238. Dico 3. Contritio debet esse odium omnium, & detestatio, saltem virtualis, aut implicita, cujuslibet peccati gravis. ita Theologi communissimè: & prob. 1. auctoritate Angelici, qui 3. p. q. 86. a. 3. in corp. dicit: *Non potest esse vere poenitens, qui de uno peccato poenitet, & non de alio; si enim displiceret ei illud peccatum; quia est contra Deum, super omnia dilectum (quod requiritur ad rationem vere poenitentiae) sequeretur, quod de omnibus peccatis poeniteret: qui textus debet accipi de aliquo actu poenitentiae, ut est clarum: sed non de actu attritionis, ut probatum n. 171.* ergo debet accipi de actu contritionis perfectae.

Prob. 2. ratione. Qui Deum amat super omnia, vult efficaciter, potius omnia bona perdere, & omnia mala pati, quam Deum graviter offendere, & implicitè dicit: *Malo omnibus bonis creatis spolari, & omnibus malis subici, quam Deum offendere*; alias enim non amaret Deum super omnia: atqui haec volitio est saltem virtualis nolitio, vel detestatio cujuslibet peccati mortalis: ergo. Confirm. Qui contritetur de peccatis, quando ea non singillatim recogitat, utique detestatur omnia; non enim est ratio, cur potius unum detestetur, quam aliud: ergo etiam detestatur omnia, quando ea singillatim recogitat; quia dilectio Dei non est minor in uno casu, quam in alio. Prob. 3. Ex Tridentino *sess. 14. c. 5.* non remittitur unum peccatum grave sine alio, & ex eodem *eadem sess. c. 4.* nullum remittitur sine do-

lore: ergo contritio justificativa, seu, quae omnia peccata graviora delet, debet se ad omnia extendere.

239. Dico 4. Contritio perfecta debet saltem virtualiter, & implicitè magis detestari peccata graviora, quam minus graviora. ita S. Thomas in 4. dist. 17. q. 2. a. 3. *quasi q. 3. in corp.* & alii communiter. Prob. Ratio dolendi, scilicet ratio offensae Dei, in peccato graviore est major, quam in minus gravi: item displicentia Dei de peccato majori etiam est major: sed, qui detestatur peccata ex amore Dei super omnia, detestatur ea, ut sunt offensae Dei, & proportionaliter ad displicentiam Dei: ergo saltem implicitè magis detestatur ea, quae magis sunt offensae Dei, & magis displicent Deo, seu graviora sunt; sicut enim se habet simpliciter ad simpliciter, ita etiam in hoc casu se habet magis ad magis. Confirm. 1. Peccata graviora sunt magis opposita fini hominis Deum amantis; hic enim est, ut Deus careat omni malo extrinsecò: ergo homo magis ista detestatur, quam alia minus opposita, id est minor. Confirm. 2. Homines contritii deinceps solent, magis cavere graviora peccata, quam leviora: ergo signum est, quod ea magis detestentur, & fugiant.

240. Dixi, contritionem detestari magis peccata graviora virtualiter, & implicitè; quia, ut id explicitè fieret, debet unum peccatum cum altero comparari, quod in primis necesse non est ad contritionem habendam: dein etiam non potest semper fieri; tum quia saepe nescitur, quoniam peccatum sit gravius altero; cum de multis adhuc Theologi disputent; tum etiam, quia saepe propter oblivionem nequit poenitens, omnia à se commissa inter se comparare. Si etiam aliquis in genere diceret: *Detestor amore Dei peccata omnia, sed magis graviora, quam minus graviora*: talis faceret comparationem tantum genericam, vel valde confusam, ejusque detestatio adhuc valde confusè, & factis implicitè tenderet: quamvis neque hic actus necessarius sit ad contritionem habendam. Virtualis autem, & implicita detestatio requiritur, stat in hoc, quod homo contritus sit ita dispositus, ut, si peccata inter se compararet, & sciret, quoniam forent majora, ea magis detestaretur; cum ea detestetur proportionaliter ad rationem offensae; & displicentiae Divinae.

241. Dico 5. Contritio debet detestari magis peccata propria, quam aliena: sive contritus debet potius velle, ut ipse non peccet, etiam peccato minori, quam alius majori; quamvis suo minore posset impedire alienum longe majus. ita communissima, adeo, ut axiomata Theologicae sit ex S. Paulo ad Rom. 3. v. 8. desumptum; quod non sint facienda mala, ut eveniant bona. Prob. ratione Eximij *tom. 4. in 3. p. d. sp. 3. sec. 10. n. 10.* Peccatum alienum, vel consideratur ut à me permittendum, vel

ut faciendum, vel ut res disparata: quomodo unquam consideretur, semper deo magis vitare eam peccatum, quam alienum: ergo.

Prob. mi. Si consideratur peccatum alienum primo modo, non deo peccatum majus impedire faciendo minus; repugnat enim me teneri ad faciendum aliquid peccaminosum; alias enim idem esset simul preceptum, ac prohibitum; quare, si tunc teneor, peccatum impedire per aliquam actionem, illa non potest esse prohibita, consequenter nec peccaminosa: & utique sepe contingere potest, ut actio, quae alias fuisset prohibita, fiat permessa in circumstantiis, in quibus potest impediri aliud peccatum, e. g. prohibitus est ludus eo tempore, quo deberem audire sacrum die festo: si tamen per ludum, & non aliter, possum impedire homicidium, certe ludus tunc est licitus: si autem peccatum impedire, vel non teneor, vel non possum, nisi ipse peccem, e. g. blasphemando, vel mentiendo, tunc utique non deo peccare, sed deo potius alienum peccatum permittere.

242. Si autem peccatum alienum consideratur secundo modo, sive ut simul committendum, tunc non est tantum peccatum alienum, sed etiam proprium, quod utique deo detestari. Si vero consideretur tertio modo, seu ut res disparata, tunc charitas, seu amor sui ordinatus, magis excludit peccatum à subjecto proprio, quam ab alieno: & plus laborare deo, ne peccatum meum existat in rerum natura, quam ne existat peccatum alterius: sicut enim ordo charitatis exigit, ut in spiritualibus quisque magis diligat seipsum, quam alium, ita etiam exigit, ut potius à se ipso, quam ab alio, excludat peccatum; nam charitas, sicut respiciat Deum ut objectum, tamen respicit etiam subjectum proprium ut principium placendi Deo, vel offendendi Deum.

Adde ex Arriaga tom. 8. de penit. disp. 9. sec. 5. n. 45. Charitas erga Deum exigit, ut faciamus, quod Deo placet: placet autem ipsi, imò præcipit ipse, ut potius permittam gravius peccata aliorum, quam, ut tantum leve peccatum, e. g. leve mendacium, committamus; ut est doctrina SS. Patrum, & doctorum: ergo debemus citius permittere peccata aliena, quam facere propria: adeoque debemus ista magis detestari. Ex quo etiam responderi debet, ac potest ijs, qui volunt, questionem hanc aliter esse proponendam; nempe ajunt, non esse querendum, an ad evitandum peccatum proximi possit, vel teneatur quis, ipsemet peccare; nam hoc, ajunt, esse impliciter in terminis: sed ajunt, querendum esse, an in tali casu e. g. mendacium adhuc sit peccatum; nam, quomodo unquam instituat questio, semper respondetur, posse quidem aliquando aliquam actionem alias prohibitam fieri ratione circumstantiarum licitam: at, si ma-

neat adhuc peccaminosa, quamvis minuat in ea ratio peccati, nunquam esse faciendam: & tales vel maxime esse actiones, quae sunt intrinsece male, e. g. mendacium, quod semper manet à Deo prohibitum, ac peccaminosum, & Deus maxime, graviores suas injurias permittri, quam eas per mendacium impediri.

243. Querunt hic aliqui, an potius peccandum sit, quam permittendum; ac Deus spoliatur bono intrinseco, e. g. suam omniscientiam. Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 3. sec. 10. n. 11. & Arriaga tom. 8. de penit. sec. 5. n. 47. putant, in eo casu impossibili debere potius peccari; quamvis enim peccatum sit malum naturae rationalis, & malum Dei extrinsecum, tamen putant, id minus esse querendum, quam malum intrinsecum Dei. Gormaz de penitent. n. 294. ait, in omni etiam impossibili hypothese attendendum, an circumstantiae tollant rationem peccati: & si quidem eam tollant, posse actum fieri, licet eum non posse fieri: & si non tollant rationem peccati, saltem gravis, talem actum neque posse componi cum actu contritionis. Forre autem dicit Suarez, & Arriaga, in tali casu, nec Deum, nec naturam rationalem, prohibere, e. g. mendacium; adeoque tunc non fore malum in illo casu impossibile. Sed potest iterum replicari Gormaz, hoc supposito mendacium neque habiturum rationem peccati. Quidquid autem de hoc sit, ista hypotheses impossibiles ad praxin parum faciunt: & monet recte Suarez, abstinendum esse à volitionibus similibus, etiam contritionis, sub talibus conditionibus impossibilitatis, sub quibus involvere affectum ad peccatum, & facile imprudenter concipi.

244. Dico 6. Contritio perfecta debet plus detestari peccatum mortale, quam poenas aeternas inferni. Ita S. Thomas in supplemento q. 3. a. 1. ad 4. & Theologi omnes. Debet autem infernus (ut recte monet Angelicus loc. modo cit.) hic considerari, ut praecise inferat dolorem; non, ut conjunctus est cum blasphemis, & aliis peccatis, quae damnati committunt. Prob. conclusio. Poena inferni, sic considerata, est minus malum, quam peccatum: ergo contritio odit magis istud, quam illam, ant. in primis clarè tenet Angelicus loc. modo cit. & 1. p. q. 48. n. 6. per totum: dein prob. Deus potest poenas illas intendere, ut peccatum mortale corrigat, atque reordinet, ac reparer, quod culpa turbavit, & destruxit: atqui non posset prudenter per majus malum reparare, corrigere, vel reordinare minus malum: ergo peccatum est majus malum, quam illae poenae. min. prob. medicus, ut sit prudens, praecidit quidem membrum, ut servetur corpus: non autem vicissim destruit corpus, ut servet membrum; esset enim ridiculus, quia ad dolorem dentium curandum vellet alteri amputare caput, ergo.

Confirm. 1. Perfectè contritus amat Deum super omnia, etiam supra seipsum: ergo plus odit malum Dei extrinsecum, seu

offen-

offensam Dei gravem, quam poenam illam, seu malum proprium. Confirm. 2. Per hoc differt contritio perfecta ab attritione, ex metu gehennae concepta, quod haec non detestetur peccatum supra poenas inferni; quia actus non magis odit objectum materiale, quam formale (sicut attritio etiam non excludat alium actum, qui peccatum magis odit habet): ergo contritio debet peccatum detestari etiam supra illas poenas.

245. Non tamen ideo facienda est comparatio explicita cum peccato, ac poenis inferni, quando quis vult elicere contritionem: imò neutiquam est attendendum, ut quis conetur elicere actum, quo diceret: *Malum absolute ingredi infernum, quam peccare*; quia etiam homines, perfectionis studiosi, possent horrore tantarum poenarum absterri, & dum volunt peccatum vitare, in peccatum labi; quare merito S. Bonaventura in 4. dist. 16. p. 1. n. 21. q. 1. in corp. ait, esse stultitiam, hoc, vel similia in confessione ab aliquo querere; quia, ut ait, hoc est, *bonum ponere in tentatione*. Angelicus autem in supplemento q. 3. a. 1. ad 4. ait: *Sciendum est, quod, quamvis talis debeat esse contritio dispositio, non tamen de eis tentandus est; quia respectus suos boni non de facili mensurare possit; & quomodo illud, quod minus displicet, videtur magis displicere; quia est propinquius documento sensibili, quod magis est nobis notum.*

Quia imò, neque comparatio facienda est cum peccato, & miferis, vel poenis temporalibus: e. g. an quis potius vellet, pati extremam inopiam, & laborum eadem, vel carnis manus orcelli, aut infamiam stigmate injuri, aut enormibus contumeliis opprimi, quam peccare; namque tales explicita, & particulares comparationes, longe vehementius terrent, quam consulta tantum, & in genere facta, propositio malorum; unde ijs abstinendum est, praesertim, si infirmi sint poenitentes; nam multi verè contriti, ingruentibus novis occasionibus, mutant propositum, & labuntur. Sic etiam valde imprudenter, ad explorandum hominis lubrici propositum, ejusque firmitatem, in servanda deinceps castitate, mitteretur is ad lupanar: sicut autem lupanar tali homini esset occasio proxima peccandi, ita infirmo posset esse ille terror.

ARTICULUS VI.

Solentur Objectiones.

246. Ob. 1. contra 1. conclusio- nem. Aliquando peccator, ne dum poenitens, magis amat Deum, quam poenitens, & actu contritus: sed ille non amat Deum super omnia; ergo nec iste. prob. ma. peccator sepe simul vult Deo bonum aliquod intrinsecum, e. g. vult ejus existentiam, misericordiam &c. contritus tantum vult Deo honorem extrinsecum: atqui magis amat aliquem, qui vult

ei bonum intrinsecum: ergo. Confirm. Si contritio detestatur peccata super omnia, tunc est actus ex natura sua destructivus peccati: sed hoc communius negatur: ergo.

Resp. neg. ma. ad prob. neg. ma. Contritus utique amat ipsam bonitatem Divinam ut bonam Deo: & vult utique eam etiam existere; quae est bonum intrinsecum Dei: estque amor ille longe melior, quam ille peccatoris, otiosus, & sterilis, qui non movet ad faciendam omnia, quae Deus praecipit sub comminatione abrumpendae amicitiae. Ad confir. dist. ma. contritio est actus ex natura sua affectivè destructivus peccati. conc. ma. est actus ex natura sua effectivè destructivus peccati. neg. ma. & sic dist. min. neg. conf. Contritio quidem est affectus, seu volitio, tendens ad destructionem peccati: sed non potest hunc effectum ex sua natura, seu intrinseca efficacia, independenter à misericordiae promissione, & acceptatione Dei, obtinere; unde hunc effectum non habet ex natura sua sola, sed ex promissione Divina.

247. Ob. 2. contra 2. conclusionem. Actus intrinsece naturalis, sed acceptatus à Deo, in ordine ad remittendum peccatum, habet supernaturalitatem, requiritur à Concilio ad actum salutarem: ergo contritio non debet esse intrinsece supernaturalis. Resp. neg. ant. nam supernaturalitas actus salutaris, requiritur à Concilio, debet esse talis, ut ratione ipsius requiratur auxilium supernaturale, seu inspiratio Spiritus S. quae non requiritur ad acceptationem Dei: Dein, ut rectè arguit Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 3. sec. 6. n. 6. vel actus ideo acceptatur à Deo; quia est supernaturalis: & debet praesupponi supernaturalitas, adeoque ista aliunde orta esse: vel dicitur actus supernaturalis, ideo; quia acceptatur: & hoc repugnat Concilio.

Concilia enim volunt, auxilium gratiae requiri, ad efficiendum, & operandum, in ordine ad salutem: certè docent, opus esse gratiâ, ob imbecillitatem, infirmitatem, impotentiam &c. voluntatis ad actus salutes efficiendos: atqui acceptatio Dei non debet à nobis fieri, seu effici: ergo non esset opus gratiâ ad efficiendos actus salutes. Sed neque potest dici, actum esse supernaturalem, & acceptari à Deo; quia conjungitur, cum gratiâ habituali; nam, cum gratia illa conjungi possunt actus tantum naturales, nec propterea sunt supernaturales, nec acceptantur à Deo tanquam dispositio ad salutem. 2. Actus ut supernaturalis praesupponitur ad justificationem, seu gratiam habitalem: ergo per ipsam non redditur supernaturalis.

248. Ob. 3. Actus etiam intrinsece naturalis potest fieri per auxilium gratiae: sed talis actus habet totum id, quod Concilia requirunt: ergo non debet esse intrinsece supernaturalis. Resp. tom. ma. si actus sit distinctus ab actione productiva sui; tunc enim potest esse indifferens, ad hanc, vel illam